

Auswärtige Amt, in de visie van de *Führer* nog te veel bezet door ambtenaren die van het nationaal-socialisme geen zier begrepen.

Bene was een figuur van het derde, zo niet van het vierde plan; 'een typische Nazi. Als hij zijn betoog afstak, was het net of hij een grammofoonplaat afroffelde.'¹ Hij noemde zich *evangelisch* – en ook hij had zich door Himmler de *SS-uniform* laten aanmeten: *SS-Oberführer* (de derde!). Rauter beschreef hem als '*charakterlich sehr ordentlich, wenn er auch SS-mässig aktiv sehr wenig in Erscheinung tritt. Jedenfalls jedoch ist er weltanschaulich durchaus gefestigt.*'²

Binnen het *Reichskommissariat* had Bene als *alter Kämpfer* en als martelaar voor de zaak des geloofs (hij was immers Engeland uitgegoid) een zeker gezag; dat kan ook samengehangen hebben met het feit dat hij zich zorgvuldig buiten de twisten hield waarin Rauter, Schmidt en zelfs Wimmer constant gewikkeld waren. Hij was in die kring bovendien de oudste, hij had zijn enige zoon in Rusland verloren ('42), en doordat hij tamelijk doof was, sprak hij weinig; in een milieu vol onderlinge tegenstellingen en spanningen krijgt men dan gauw de naam, een onpartijdig en bezonken oordeel te hebben.

Coördinatie

Het was voor Seyss-Inquart geen simpele taak om zo verschillende, ja tegen-gestelde naturen als Rauter, Schmidt, Wimmer en Fischböck in het gareel te houden en om, pogende zijn eigen opdracht te verwezenlijken, iets van coördinatie aan te brengen in een bestuursapparaat dat aan de ene kant impulsen ontving uit Duitsland die soms onderling strijdig waren, en dat aan de andere kant rekening moest houden met alles wat zich in het Nederlandse milieu ging afspelen – dat laatste in een scala van slaafse volgzzaamheid tot overtuigd verzet. Dan te bedenken dat wij tot dusver van de Duitse heersende machten in ons land alleen nog maar (en dan uitsluitend in hoofdtrekken) het *Reichskommissariat* en de dienst van de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD* de revue hebben laten passeren – *Wehrmacht* en *Wehrmachtbefehlshaber* volgen nog. Deze kunnen wij ten aanzien van de coördinatie buiten beschouwing laten. De *Wehrmacht* vormde (mèt enkele bataljons van de *Ordnungspolizei* en regimenten van de *Waffen-SS*) een militair garnizoen en generaal Christiansen was niet veel meer dan garnizoenscommandant van het *Wehrmacht*-gedeelte, een garnizoenscommandant bovendien die zich

¹ J. H. van Royen, 12 aug. 1960. ² Brief, 13 mei 1942, van Rauter aan Himmler (BDC, 5113-15).